

DOI: <https://doi.org/10.33994/kndise.2022.67.23>
УДК 342.951:351.762

Зоряна Миколаївна Топорецька
кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри кримінального процесу та криміналістики
Навчально-наукового інституту права

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2441-4852>
E-mail: zoriana_t@ukr.net

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

ПРИНЦИПИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ГРАЛЬНИМ БІЗНЕСОМ, СПРЯМОВАНІ НА ЗАХИСТ СУСПІЛЬСТВА І КОЖНОГО ГРАВЦЯ ВІД ШКІДЛИВОГО ВПЛИВУ АЗАРТНИХ ІГОР

У статті автором розділено принципи публічного управління гральним бізнесом за їх цільовою спрямованістю на групи: 1) принципи, спрямовані на захист суспільства і кожного індивіда від шкідливого впливу азартних ігор; 2) принципи, спрямовані на забезпечення встановленої державою моделі публічного управління гральним бізнесом (на забезпечення належного державного регулювання грального бізнесу). Автором проаналізовано кожен з принципів першої групи та розкрито особливості їх реалізації в законодавстві України.

***Ключові слова:** принципи, державне регулювання, державна політика, азартні ігри, гравець, лудоманія, захист суспільства.*

Постановка проблеми. Актуальність цього дослідження обумовлюється відсутністю наукових досліджень питання принципів публічного управління, державного регулювання та державної політики у сфері грального бізнесу у зв'язку з тим, що більше десяти років гральний бізнес в Україні було заборонено. Його легалізація відбулась тільки в 2020 р., а сам ринок розпочав свою роботу в 2021 р. Відсутність чіткого розуміння мети та принципів державної політики у сфері грального бізнесу не дозволяє повною мірою завершити реформу ринку і створити в Україні ринок грального бізнесу за принципами та стандартами Європи.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В. М. Дорогих першим в Україні провів на рівні дисертаційного дослідження у 2004 р. комплексне дослідження питання адміністративно-правового регулювання грального бізнесу [1, с. 5]. Н. І. Майданик досліджував цивільно-правову природу договору азартних ігор [2, с. 240]. Оскільки в 2009 р. гральний бізнес в Україні було заборонено, більшість дисертаційних досліджень присвячувались боротьбі з незаконним гральним бізнесом: В. С. Філютович-Герасименко розглядав питання адміністративно-правових засад протидії незаконному гральному бізнесу [3, с. 22], Н. О. Петричко досліджувала питання

кримінального-правового та кримінологічного дослідження незаконних азартних ігор [4, с. 154], А. В. Савченко звертає увагу на кримінально-правову кваліфікацію нелегального грального бізнесу [5, с. 40-44], С. В. Рябчук розглядає кримінологічну характеристику та запобігання незаконному гральному бізнесу [6, с. 200], Є. Ю. Драчевський досліджує питання кримінально-правової охорони господарських відносин у сфері організації і проведення азартних ігор та лотерей [7, с. 14]. Після легалізації в 2020 р. Законом України «Про державне регулювання діяльності щодо організації та проведення азартних ігор» № 768-IX від 14.07.2020 [8] (далі – Закон № 768), питання принципів публічного управління гральним бізнесом так і залишається недослідженим.

Мета дослідження. Проведення аналізу принципів публічного управління гральним бізнесом, на який має ґрунтуватись подальша державна політика щодо врегулювання ринку грального бізнесу.

Викладення основного матеріалу. Публічне управління завжди ґрунтується на цінностях та інтересах суспільства і має на меті забезпечити максимальну користь як суспільству в цілому, так і кожному його члену від здійснення такого управління у певній сфері. Публічне управління повинне забезпечувати пошук компромісів або усунення соціальних, економічних і політичних суперечностей у суспільстві. Метою публічного управління гральним бізнесом є передбачення, врахування та мінімізація негативного впливу азартних ігор на суспільство та збільшення соціального (позитивного) впливу на суспільство.

Законом № 768 визначено мету та принципи державної політики у сфері організації та проведення азартних ігор (ст. 4 Закону), зокрема, передбачено, що: метою державної політики у сфері організації та проведення азартних ігор є створення умов для зниження соціальних ризиків, пов'язаних з їх організацією та проведенням, та забезпечення дотримання організаторами азартних ігор вимог законодавства [8].

Принципи державної політики у сфері організації та проведення азартних ігор, зазначені в Законі № 768 [8]. Всі ці принципи ми пропонуємо поділити на певні групи за цільовою спрямованістю: 1) принципи, спрямовані на захист суспільства і кожного індивіда від шкідливого впливу азартних ігор – захист прав, законних інтересів, життя та здоров'я громадян, забезпечення принципу відповідальності гри, захищеність персональних даних, боротьба з ігровою залежністю (лудоманією); 2) принципи, спрямовані на забезпечення встановленої державою моделі публічного управління гральним бізнесом (на забезпечення належного державного регулювання грального бізнесу) – забезпечення дотримання однакових для всіх гравців умов азартної гри, забезпечення дотримання принципів прозорості, стабільності, відкритості, рівності, справедливості та об'єктивності під час проведення азартних ігор, унеможливлення зовнішнього впливу на результати азартних ігор, заборона протиправного впливу на проведення спортивних подій та їх результати.

Принцип підтримки розвитку економіки України, соціальної та культурної сфери, підтримки та розвитку спорту, медицини, освіти та науки в Україні за рахунок надходжень від проведення азартних ігор в Україні, на

нашу думку, є не принципом державного регулювання, а засобом досягнення мети публічного управління гральним бізнесом. Адже якщо вважати принципом державного регулювання підтримку розвитку економіки та підтримку розвитку соціальної сфери, тоді б держава мала всіляко підтримувати розвиток грального бізнесу, збільшення його оборотів та відповідно збільшення податків і зборів від цієї діяльності, що фактично суперечитиме меті публічного управління – пошуку балансу між позитивами та негативами грального бізнесу та пошуку компромісу між суспільством, державою та гральним бізнесом.

Принципи, спрямовані на захист суспільства в цілому і кожного індивіда зокрема від шкідливого впливу азартних ігор включають в себе законодавчо визначені чотири принципи, які мають тісний взаємозв'язок між собою. Захист прав, законних інтересів, життя та здоров'я громадян є законодавчо визначеним принципом, але за своєю суттю є частиною мети публічного управління гральним бізнесом. Вказаний принцип є логічним продовженням конституційного положення про те, що: «Людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканість і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю. Права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави. Держава відповідає перед людиною за свою діяльність. Утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави» (ст. 3 Конституції України) [9]. А тому його реалізація забезпечується через реалізацію інших принципів, що зазначені нижче.

Принцип відповідальності гри по-суті є комплексом ідей та положень, спрямованих на відповідальне ставлення гравця до азартних ігор, сприйняття азартних ігор як розваги, а не джерела заробітку. Цей принцип покликаний запобігти формуванню ігрової залежності або мінімізувати ризики її виникнення. Цей принцип дозволяє відрізнити азартні ігри як розвагу від проблемних для гравця азартних ігор, відповідальна гра є нормою, проблемна гра свідчить про ознаки формування ігрової залежності (лудоманії) і вимагає вжиття щодо цього інших заходів. Відповідальні азартні ігри є і повинні бути соціальною діяльністю, вони повинні слугувати виключно розвагою для людини не перетворюватись в залежність.

Правила і програми, які повинні розроблятися організаторами азартних ігор за для забезпечення реалізації принципу відповідальності гри, мають бути доступними, відомими і обов'язковими для усіх гравців, хоча часто самі гравці помилково вважають, що ці принципи застосовуються лише щодо гравців, у яких з'являються певні проблеми з азартними іграми.

Відповідальна гра передбачає відповідальне ставлення гравця до цієї розваги: робити перерви під час гри, не використовувати азартні ігри як джерело доходу, грати лише на гроші, які гравець може дозволити собі втратити, і встановлювати самообмеження (як у часі, так і в сумах коштів, які можуть бути витрачені на гру). Встановити ліміти дуже легко насамперед в онлайн іграх, оскільки організатори ігор мають вбудовані інструменти, які дають гравцям можливість встановлювати обмеження безпосередньо на сайт.

В світі існує ряд громадських організацій, які розробляють і впроваджують стандарти і правила відповідальності гри, ці правила можливо

узагальнити до основних порад як організаторам, так і гравцям, зокрема для гравців:

- азартні ігри повинні бути розвагою для гравця і бути збалансованими з іншими видами розваг (а не замінювати інші розваги);
- втрачені гроші мають сприйматись гравцем як витрати на розваги;
- гравець має встановити для себе певний ліміт витрат на гру і чітко дотримуватись його;
- гравець повинен робити часті перерви під час гри і не допускати гри з неконтрольованим часом;
- гравець має передбачати і очікувати можливість програшу в азартну гру;
- гравець не повинен використовувати для участі в азартних іграх кредитну картку;
- не робити ставки з метою компенсації програшу (щоб відігратись);
- не використовувати азартні ігри як спосіб впоратися зі стресом, самотністю або депресією.

Щодо організаторів встановлюються вимоги щодо політики, навчання персоналу, прийняття обґрунтованих рішень, допомоги гравцям, самовиключення і самообмеження, обмеження реклами та просування азартних ігор, розробки особливих функцій ігор і сайтів, спрямованих на реалізацію гравцями їх прав і можливостей по застосуванню заходів відповідальної гри.

Законом № 768 відповідальна гра визначена як базовий принцип організації та проведення азартних ігор, що передбачає здійснення організаторами азартних ігор заходів до попередження та мінімізації негативних наслідків участі фізичної особи в азартній грі, а також заходів, спрямованих на організацію самообмежень і самоконтролю для гравців.

Принципи відповідальної гри в Україні повинен визначити уповноважений орган – КРАІЛ. При цьому, Законом вже встановлені основні положення щодо дотримання цього принципу, зокрема організатори азартних ігор зобов'язані розміщувати у загальному доступі в місцях провадження діяльності у сфері організації та проведення азартних ігор інформаційні матеріали щодо гральної залежності та відповідальної гри, зокрема про обмеження віку гравця, шанси на виграш, принципи відповідальної гри, ознаки патологічної та проблемної гральної залежності та про місця, де можна отримати допомогу в разі гральної залежності (п. 20 ч. 1 ст. 15 Закону № 768).

Статтю 16 передбачено ряд заходів, спрямованих як на реалізацію принципів відповідальної гри, так і на боротьбу з ігровою залежністю, що свідчить про те, що законодавець не розділяє чітко заходи, які повинні бути вчинені на дотримання кожного з цих принципів. На нашу думку, їх потрібно чітко розділяти, адже стандарти відповідальної гри спрямовані саме на попередження виникнення гральної залежності. Заходи ж з боротьби з гральною залежністю вживаються, коли у гравця є ознаки патологічних азартних ігор (тобто ознаки формуванні ігрової залежності).

Заходи, спрямовані на забезпечення дотримання принципів відповідальної гри, які мають вчинятись організаторами, це: забезпечувати

ідентифікацію гравця (гравців) та відвідувача (відвідувачів) у порядку, визначеному цим Законом, у гральному закладі та ідентифікацію гравця (гравців) під час провадження діяльності в мережі Інтернет; утримуватися від надання гравцям будь-яких бонусних виплат, подарунків та/або надання товарів (послуг) у будь-якій формі, використання інших видів заохочення, надання яких прямо чи опосередковано обумовлено настанням факту програшу гравця у відповідній азартній грі.

Важливим є обов'язок організатора щодо онлайн ігор забезпечити розміщення на вебсайті інформації про реальний час, зокрема шляхом розміщення годинника, що відображає актуальний час, на кожній сторінці вебсайту.

У місцях провадження діяльності у сфері організації та проведення азартних ігор у вільному доступі для гравців та відвідувачів розміщуються інформаційні матеріали щодо ігрової залежності та відповідальної гри, зокрема про обмеження віку гравця, шанси на виграш, принципи відповідальної гри, місця, де можна отримати допомогу у разі гральної залежності, викладені державною мовою та переведені на англійську мову. Організатори азартних ігор зобов'язані забезпечити періодичне проведення інструктажів із персоналом щодо принципів відповідального ставлення до відповідних азартних ігор та заходів, спрямованих на запобігання (попередження) виникненню ігрової залежності. У гральних закладах розміщуються інформаційні матеріали щодо гральної залежності та відповідальної гри, зокрема про обмеження віку гравця, шанси на виграш, принципи відповідальної гри та про місця, де можна отримати допомогу у разі гральної залежності. Реклама азартних ігор, а також знаків для товарів та послуг, інших об'єктів права інтелектуальної власності, під якими провадиться діяльність з організації та проведення азартних ігор, інших позначень, під якими проводяться азартні ігри, повинна супроводжуватися текстами попередження такого змісту: «Участь в азартних іграх може викликати ігрову залежність. Дотримуйтеся правил (принципів) відповідальної гри». Кожному попередженню має бути відведено не менше 15 відсотків площі (обсягу) всієї реклами. Колір тексту попередження має бути чорним, а колір фону попередження – білим [8].

Також 17.09.2021 набрало чинності рішення Комісії з регулювання азартних ігор та лотерей (далі – КРАІЛ) від 11.08.2021 № 483 «Про затвердження Принципів відповідальної гри», зареєстроване в Міністерстві юстиції України 31.08.2021 № 1141/36763 [10]. До встановлених законом обмежень КРАІЛ додала заходи самоконтролю та самообмеження – гравець має право обмежити свою участь в азартних іграх шляхом встановлення особистих обмежень, а також ліміту коштів, які він бажає витратити на азартну гру, відповідно до Закону; інформування гравця – організатор азартних ігор зобов'язаний розмістити у гральному закладі у доступному для гравців та відвідувачів місці відомості про рішення про видачу ліцензії (дата та номер рішення, строк дії ліцензії) на організацію та проведення азартних ігор, правила організатора азартних ігор, правила відвідування грального закладу, правила проведення азартних ігор, викладені державною мовою та переведені на англійську мову, повідомлення щодо

можливого програшу та втрати коштів; соціальної взаємодії – розповсюдження соціально важливої інформації щодо попередження та мінімізації негативних наслідків участі в азартній грі, проявів ігрової залежності (лудоманії) та застосування досвіду у іноземних організаторів азартних ігор щодо попередження та мінімізації негативних наслідків участі в азартній грі.

Деякі автори говорять про те, що не лише самообмеження програшів, але й самообмеження вигравів повинно бути включено до принципів відповідальної гри [11], вказуючи, що ліміт виграшу для того, щоб гравець залишив гральний заклад є вкрай важливим за для уникнення в подальшому значних програшів (коли особа грає на виграш) і тим самим недотримання ліміту програшів.

Боротьба з ігровою залежністю (лудоманією) є принципом, спрямованим на боротьбу з проблемними азартними іграми. Проблемною є гра, якщо гравець витрачає на гру більше, ніж заробляє (чи більше, ніж може собі дозволити виграти) або якщо гравець сприймає азартну гру як джерело заробітку чи вирішення своїх матеріальних проблем.

Лудоманія – це хвороба, розлад поведінки, що полягає в патологічній пристрасі до азартних ігор [12]. Хвороба включена до міжнародного класифікатора хвороб за кодом F63.0 як різновид розладів звичок та потягів поряд з патологічним бажанням здійснювати підпали, патологічною манією крадіжок та іншим. Вказана хвороба потребує лікування, оскільки полягає у нездоланному бажанні грати. Така поведінка суперечить соціальним, рдинним та матеріальним цінностям і зобов'язанням особи.

Принцип боротьби з лудоманією передбачає вжиття заходів, спрямованих на її подолання, тобто всі ці заходи вживаються при появі у гравця перших ознак гральної залежності.

Такими ознаками можуть бути згідно з діагностичним та статистичним посібником з психічних розладів Американської психіатричної асоціації (5-е видання, 2013 р.): лудоманія діагностується, якщо людина має чотири або більше вказаних ознак, виявлених впродовж останнього року: витрачання все більшої суми грошей для досягнення бажаного рівня азарту; особа стає неспокійною і дратівливою у разі спроб скоротити тривалість гри чи припинити її; особа робила неодноразові безуспішні спроби контролювати, скоротити чи припинити грати в азартні ігри; гравець має нав'язливі думки, пов'язані з азартними іграми (наприклад, постійні думки про те, щоб пережити минулий досвід азартних ігор, планує наступні ігри, думає про способи отримати гроші, щоб грати в азартні ігри); часто грає в азартні ігри, відчуваючи страждання (наприклад, безпорадність, вину, тривогу, пригніченість); після програшу в азартну гру він часто повертається наступного дня до грального закладу, щоб відігратись; бреше, щоб приховати факт чи тривалість участі в азартній грі; поставив під загрозу чи втратив роботу, навчання, кар'єру через участь в азартних іграх; намагається отримати гроші в борг чи іншим чином вирішити свої проблеми з азартними іграми через залучення третіх осіб [13].

У світі боротьба з лудоманією здійснюється як правило через діяльність громадських організацій, які консультують за телефонами «гарячої лінії»

допомоги (у тому числі анонімно), створюють лікувальні центри та пропонують програми освіти для громадян щодо ознак. Ризиків та небезпек лудоманії. Зазвичай такі організації фінансуються самими організаторами азартних ігор за програмами, коли організатори 1 % своєї виручки від грального бізнесу перераховують на підтримку таких програм.

Чинним Законом № 768 також передбачено вжиття заходів для боротьби з лудоманією, зокрема:

- організатор азартних ігор зобов'язаний розміщувати інформаційні матеріали щодо гральної залежності, ознаки патологічної та проблемної гральної залежності;

- організатор азартних ігор повинен надавати інформацію відвідувачам про місця, де можна отримати допомогу в разі гральної залежності, зокрема, про діяльність організацій, лікувальних закладів та/або медичних працівників, які лікують ігрову залежність. Зазначена інформація (контактні дані, телефон служби підтримки) має бути доступною в друкованому вигляді в місцях провадження діяльності з організації азартних ігор або має бути доступною на вебсайтах у разі провадження діяльності у сфері організації та проведення азартних ігор в мережі Інтернет;

- організатор азартних ігор повинен проводити навчання персоналу (періодичні інструктажі) грального закладу щодо ознак гральної залежності, особливостей її виявлення та дій, які повинен вчинити працівник, якщо він бачить у гравця прояви гральної залежності;

- організатор азартних ігор повинен не допускати до участі в азартних іграх осіб, яким обмежено доступ до участі в азартних іграх, та осіб, у яких виражена ігрова залежність (лудоманія);

- і чи не найважливіший захід – функціонування на рівні держави Реєстру осіб, яким обмежено доступ до гральних закладів та/або участь в азартних іграх [8].

Гравець може самостійно внести себе до Реєстру, написавши заяву будь-якому організатору азартних ігор. Ідея самовиключення, на відміну від програм самообмеження (як складової стандартів і принципів відповідальної гри) полягає в тому, що людина визнає, що її поведінка є проблемою, і відіграє активну роль у зміні цієї поведінки. Фізична особа може самостійно обмежити себе у відвідуваннях гральних закладів та в участі в азартних іграх на строк від шести місяців до трьох років шляхом особистого подання організатору азартних ігор або Уповноваженому органу письмової заяви (заяви про самообмеження) з одночасним пред'явленням документа, що посвідчує особу. Відкликання заяви про самообмеження не допускається.

Коли гравець сам не може цього зробити, члени сім'ї першого ступеня споріднення або законні представники також мають право вплинути на це і за їх заявою до КРАІЛ здійснюється обмеження гравця на строк до шести місяців.

Уповноважений орган не пізніше п'яти робочих днів з дня отримання заяви від членів сім'ї особи першого ступеня споріднення або законних представників здійснює розгляд такої заяви та за наявності обґрунтованих

підстав вносить відомості про фізичну особу, стосовно якої наявні обмеження у відвідуванні гральних закладів та участі в азартних іграх, до Реєстру осіб, яким обмежено доступ до гральних закладів та/або участь в азартних іграх.

Якщо ж необхідно обмежити гравця на більш тривалий строк, це можливо зробити за рішенням суду. У разі якщо гравець шляхом участі в азартних іграх завдає шкоду самому собі та/або своїй сім'ї через приведення до тяжкого матеріального стану, такий гравець може бути обмежений у відвідуваннях гральних закладів та участі в азартних іграх на строк від шести місяців до трьох років за рішенням суду.

Організатор азартних ігор або Уповноважений орган не пізніше наступного робочого дня з дня отримання заяви про самообмеження або рішення суду про обмеження у відвідуваннях гральних закладів та участі в азартних іграх вносить відомості про фізичну особу, стосовно якої наявні обмеження участі в азартних іграх, до Реєстру осіб, яким обмежено доступ до гральних закладів та/або участь в азартних іграх.

Рішенням КРАІЛ від 11.06.2021 № 359 з 15.06.2021 запроваджено дослідну експлуатацію Реєстру та проведено навчання з уповноваженими особами організаторів азартних ігор щодо користування Реєстром відповідно до наданих їм прав з метою недопущення до участі в азартних іграх осіб, які внесені до Реєстру та внесення відомостей до нього [14].

Захищеність персональних даних важливий принцип, який супроводжує взаємовідносини гравця та організатора азартних ігор, а також державні органи під час їх взаємодії в відносинах, пов'язаних з гральним бізнесом.

Організатор азартних ігор володіє значними персональними даними гравців, зокрема: під час першого відвідування грального закладу організатор азартних ігор здійснює ідентифікацію гравця, встановлюючи такі персональні дані як вік та прізвище, ім'я і по-батькові, а також визначає, чи не внесено гравця до Реєстру осіб, яким обмежено доступ до гральних закладів та/або участь в азартних іграх, в подальшому під час кожного відвідування грального закладу проводиться така ж ідентифікація за документами, що посвідчують особу або за ідентифікаційною картою гравця. Ідентифікаційна картка гравця також містить персональну інформацію про гравця: його фотозображення, прізвище, ім'я та по-батькові й дата народження [15].

Також організатор азартних ігор як суб'єкт первинного фінансового моніторингу отримує та зберігає персональні дані гравців у разі встановлення ділових відносин з ними та у разі виграшу ними певних сум коштів під час проведення ідентифікації та верифікації клієнта.

Також виплачуючи вигреш гравцю організатор азартних ігор, діючи як податковий агент, повинен отримати від гравця персональні дані гравця як платника податку та відобразити ці дані у звіті до податкових органів.

Закон встановлює вимоги для організаторів азартних ігор, щоб всі онлайн системи організаторів (адже саме в них зберігаються персональні дані гравців) мали методи захисту персональних даних гравця та методи захисту від зовнішнього несанкціонованого втручання осіб у роботу онлайн-системи. Відповідно Державна система онлайн-моніторингу також

повинна мати такі методи захисту. Крім того дані Реєстру осіб, яким обмежено доступ до гральних закладів та/або участь в азартних іграх, є інформацією з обмеженим доступом. Доступ до такої інформації надається виключно Уповноваженому органу та організаторам азартних ігор для виконання покладених на них цим Законом обов'язків. Відповідно організатор азартних ігор також повинен вживати заходів для недопущення розголошення інформації з цього реєстру.

Висновки. Запропоновані на проаналізовані у статті принципи публічного управління гральним бізнесом повинні забезпечити функціонування в Україні цивілізованого ринку грального бізнесу, де на першому місці будуть інтереси суспільства, а не бізнесу чи держави: не наповнення бюджету, отримання максимального заробітку від цього бізнесу, а створення легальної альтернативи бажаючим грати в азартні ігри, при цьому максимальний контроль процесу гри та захист кожного гравця від формування гральної залежності.

Перелік посилань

References

1. Дорогих В. М. Адміністративно-правове регулювання грального бізнесу в Україні: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Ірпінь, 2004. 19 с.
1. Dorohykh, V. M. (2004). Administrative and legal regulation of urban business in Ukraine. Candidate's thesis of Juridical Sciences. Irpin. 19 p. (in Ukrainian).
2. Майданик Н. І. Договори азартної гри в цивільному праві України: монографія. Київ, 2007. 264 с
2. Maidanyk, N. I. (2007). Contracts of gambling in the civil law of Ukraine: monograph. Kyiv. 264 p. (in Ukrainian).
3. Філютович-Герасименко В. С. Адміністративно-правові засади протидії незаконному гральному бізнесу в Україні: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. / МВС України, ХНУВС. Харків, 2016. 22 с.
3. Filiutovych-Herasymenko, V. S. (2016). Administrative and legal principles of counteracting the illegal grammar of business in Ukraine: extended abstract of candidate's thesis Juridical Sciences. Kharkiv. 22 p. (in Ukrainian).
4. Петричко Н. О. Незаконні азартні ігри: кримінально-правове та кримінологічне дослідження: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.08. Київ, 2010. 258 с.
4. Petrychko, N. O. (2010). Illegal gambling: criminal law and criminological research. Candidate's thesis of Juridical Sciences. Kyiv. 258 p. (in Ukrainian).
5. Савченко А. В. Кримінально-правова кваліфікація незаконних азартних ігор. *Адвокат*. 2010. № 1 (112). С. 40-44.
5. Savchenko, A. V. (2010). Criminal qualification of illegal gambling. *Lawyer*. 2010. No. 1 (112). P. 40-44 (in Ukrainian).
6. Рябчук С. В. Кримінологічна характеристика та запобігання гральному бізнесу: дис. ... канд. юрид. наук. Харків, 2018. 218 с.
6. Riabchuk, S. V. (2018) Criminological characteristics and prevention of construction business. Candidate's thesis of Juridical Sciences. Kharkiv. 218 p. (in Ukrainian).
7. Драчевський Є. Ю. Кримінально-правова охорона господарських відносин у сфері організації і проведення азартних
7. Drachevskiy, Ye. Yu. (2021) Criminal and legal protection of economic relations in the field of organization and conduct of gambling

ігор та лотерей: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.08. Вінниця, 2021. 216 с.

8. Про державне регулювання діяльності щодо організації та проведення азартних ігор: Закон України № 768-ІХ від 14.07.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/768-20#n1162>. (дата звернення: 23.02.2022).

9. Конституція України від 28.06.1996. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>. (дата звернення: 23.02.2022).

10. Про затвердження Принципів відповідальної гри: Рішення Комісії з регулювання азартних ігор та лотерей № 483 від 11.08.2021. URL: <https://gc.gov.ua/files/Richenya/2021/08/R-483.pdf>. (дата звернення: 23.02.2022).

11. Walker, D. M. Litvin, S. W. Sobel, R. S. St-Pierre, R. A. Setting win limits: An alternative approach to "responsible gambling"? *Journal of Gambling Studies*. 2015. Issue 3. T. 31. P. 965-986.

12. Міжнародна статистична класифікація хвороб та споріднених проблем охорони здоров'я Десятий перегляд, Австралійська модифікація (МКХ-10-AM) від 01.07.2017. URL: https://nszu.gov.ua/storage/files/Klasyfikator_xvorob_ta_sporidnenykh_problem_oxorony_zdorovya_NK_0252019.pdf. (дата звернення: 23.02.2022).

13. Arlington, V. A. American Psychiatric Association. Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders, Fifth Edition (DSM-5). *American Psychiatric Publishing*, 2013. 992 p.

14. Про запровадження дослідної експлуатації Реєстру осіб, яким обмежено доступ до гральних закладів та/або участь в азартних іграх у КРАІЛ: Рішення Комісії з регулювання азартних ігор та лотерей № 359 від 11.06.2021. URL: <https://gc.gov.ua/files/Richenya/2021/06/R-359.pdf>. (дата звернення: 23.02.2022).

and lotteries. Candidate's thesis of Juridical Sciences. Vinnytsia. 216 p. (in Ukrainian).

8. Law of Ukraine "On state regulation of activities related to the organization and conduct of gambling" No. 768-IX dated July 14, 2020. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/768-20#n1162>. (in Ukrainian).

9. The Constitution of Ukraine (1996, June). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>. (in Ukrainian).

10. Decision of the Commission for Regulation of Gambling and Lotteries "On approval of the Principles of Responsible Gaming" No. 483 dated 11.08.2021. Retrieved from: <https://gc.gov.ua/files/Richenya/2021/08/R-483.pdf>. (in Ukrainian).

11. Walker, D. M. Litvin, S. W. Sobel, R. S. St-Pierre, R. A. (2015). Setting win limits: An alternative approach to "responsible gambling"? *Journal of Gambling Studies*. Issue 3. T. 31. P. 965-986 (in English).

12. International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems. Tenth Revision, Australian Modification (ICD-10-AM) dated July 01, 2017. Retrieved from: https://nszu.gov.ua/storage/files/Klasyfikator_xvorob_ta_sporidnenykh_problem_oxorony_zdorovya_NK_0252019.pdf. (in Ukrainian).

13. Arlington, V. A. (2013). American Psychiatric Association. Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders, Fifth Edition (DSM-5) *American Psychiatric Publishing*. 992 p. (in English).

14. Decision of the Commission for Regulation of Gambling and Lotteries "On the introduction of research operation of the Register of the persons to whom access to gambling establishments and/or participation in gambling in KRAIL is limited" No. 359 dated 11.06.2021 Retrieved from: <https://gc.gov.ua/files/Richenya/2021/06/R-359.pdf>. (in Ukrainian).

15. Про затвердження опису ідентифікаційної картки гравця: Рішення Комісії з регулювання азартних ігор та лотерей № 522 від 30.08.2021. URL: <https://gc.gov.ua/files/Richenya/2021/08/R-522.pdf>. (дата звернення: 23.02.2022).

15. Decision of the Commission for Regulation of Gambling and Lotteries "On the approval of the Description of the player's identification card" No. 522 dated 30.08.2021. Retrieved from: <https://gc.gov.ua/files/Richenya/2021/08/R-522.pdf>. (in Ukrainian).

THE PRINCIPLES OF PUBLIC MANAGEMENT OF THE GAMBLING BUSINESS, AIMED AT PROTECTING SOCIETY AND EACH PLAYER FROM THE HARMFUL EFFECTS OF GAMBLING

Z. Toporetska

The article is devoted to the analysis of the principles of public management of the gambling market in Ukraine, which are aimed at protecting society and each player from the harmful effects of gambling in the form of gambling addiction.

The author highlighted and analyzed such principles of public administration as: protection of rights, legitimate interests, life, and health of citizens, ensuring the principle of responsible gaming, protection of personal data, combating gambling addiction (addiction). The author concludes that the principles of public gambling management proposed in the article should ensure the functioning of a civilized gambling market in Ukraine, where the interests of society, not business or the state, will come first: not filling the budget, getting maximum earnings from this business. and the creation of a legal alternative to those wishing to gamble, while maximizing control of the gaming process and protecting each player from the formation of gambling addiction.

Key words: principles, state regulation, state policy, gambling, gambler, addiction, protection of society.